

GÜVƏNNƏŞRLƏRİ

GİRİŞ

Coğrafiyanın predmeti, vəzifələri, sahələri, digər elmlərlə əlaqəsi və insanların həyatında əhəmiyyəti
Yer haqqında coğrafi biliklərin inkişaf mərhələləri
Materik və okeanların tədqiqat tarixi
Coğrafi kəşflərdən tədqiqatlara doğru
Azərbaycanda coğrafiya elminin inkişafı

YER SƏTHİNİN TƏSVİRİ

Miqyas
Şərti işarələr
Üfüqün cəhətləri, azimut
Relyefin kartoqrafik təsviri. Nisbi və mütləq hündürlük. Horizontallar
Plan və planaalma
Yerin forma və ölçüləri. Qlobus
Coğrafi qütblər, ekvator, meridian və paralellər. Coğrafi koordinatlar

Coğrafi xəritələr

Coğrafi xəritələrdə təhriflər. Kartoqrafik proyeksiyalar
Kartoqrafik təsvirlərin oxşar və fərqli cəhətləri
Xəritələrin təsnifatı
Xəritələrdə məsafələrin və sahələrin hesablanması
Kartoqrafik tədqiqat metodları
Xəritələrdə təsvir üsulları
Kartoqrafik təsvirlərin vizual, kartometrik və qrafik təhlili
Təsərrüfat sahələrinin yerləşməsinin xəritələrə əsasən təhlili
Coğrafi informasiya sistemləri (CİS)

YER SƏMA CİSMİDİR

Kainat və Günəş sisteminin yaranması
Yer maqnetizmi və Günəşin Yerə təsiri
Yerin Günəş ətrafında hərəkəti və onun coğrafi nəticələri
İşıqlanma qurşaqları
Yer səthində günəş şüalarının düşmə bucağı və Günəşin görünmə vəziyyətinin dəyişməsi
Yerin öz oxu ətrafında hərəkəti və onun coğrafi nəticələri
Yerli vaxt və saat qurşaqları

YERİN İNKİŞAF MƏRHƏLƏLƏRİ VƏ DAXİLİ QURULUŞU

Yerin planetar və geoloji inkişaf mərhələləri
Yerin daxili quruluşu. Yer qabığı və onun tipləri. Litosfer
Yer qabığını təşkil edən süxurlar və faydalı qazıntılar
Litosfer tavaları. Qədim quru və su sahələri
Geosinklinallar və platformalar
Əsas dağəmələgəlmə mərhələləri
Tektonik proseslər. Zəlzələ, vulkan və qeyzərlər

YER SƏTHİNİN RELYEFİ

Relyef əmələgətirən amillər. Morfostruktur və morfoskulptur anlayışları

Relyef formalarının təsnifatı: dağlar və düzənliklər

Okean dibinin relyefi. Ekzogen mənşəli relyef formaları

Materiklərin geoloji quruluşu, relyefi və faydalı qazıntıları

AZƏRBAYCANIN GEOLOJİ VƏ GEOMORFOLOJİ QURULUŞU

Azərbaycanın tektonik zonaları, geoloji quruluşu və faydalı qazıntıları

Azərbaycan ərazisində endogen və ekzogen mənşəli relyef formaları

ATMOSFER

Atmosferin yaranması, tərkibi və quruluşu

Günəş radiasiyası, onun növləri və Yer kürəsində paylanması

Havanın temperatur rejimi: orta sutkalıq, orta aylıq, orta illik temperaturlar. Temperatur amplitudu

Temperaturun üfüqi və şaquli istiqamətlərdə dəyişməsi. Temperatur inversiyası. İstilik qurşaqları

Atmosfer təzyiqi, onun hündürlükdən və havanın temperaturundan asılı olaraq dəyişməsi.

Təzyiq qurşaqları

Küləklər və onların əsas növləri. Külək gülü. Siklon və antisiklonlar. Təhlükəli meteoroloji hadisələr

Atmosferdə su. Nisbi və mütləq rütubətlilik. Buxarlanma, buxarlanma qabiliyyəti və rütubətlənmə əmsali

Atmosfer yağıntıları, onların növləri və paylanması

Hava kütlələri və atmosfer cəbhələri

İqlim qurşaqları

Materiklərin iqlimi

Azərbaycanda günəş radiasiyası və havanın temperaturu

Azərbaycan ərazisinə daxil olan hava kütlələri. Yerli hava dövrəni

Azərbaycanda yağıntıların paylanma xüsusiyyətləri. Buxarlanma qabiliyyəti

Azərbaycanın iqlim tipləri

Dünyanın aqroiqlim ehtiyatları. Fəal temperaturların cəmi

Qlobal iqlim dəyişmələri

HİDROSFER

Hidrosferin yaranması və inkişafı

Təbiətdə suyun dövrəni

Dünya okeanı və onun hissələri: dənizlər, körfəzlər, boğazlar

Dünya okeanında quru hissələri: materiklər, adalar, arxipelaqlar, yarımadalar, bərzəxlər

Okean sularının fiziki və kimyəvi xüsusiyyətləri

Okean dərinliklərinin ölçülməsi

Okean sularının temperaturu, duzluluğu, şəffaflığı, onların üfüqi və şaquli istiqamətlərdə yerdəyişməsi

Okeanda suyun hərəkəti: külək dalğaları, sunami, qabarma və çəkilmə, okean cərəyanları və onların iqlimə təsiri

Okeanların canlı aləmi və sərvətləri

Dünya okeanından istifadə və onun çirklənməsi

<p>Quru suları və onların növləri Çay və onun elementləri. Dağ və düzənlik çayları Çayların qida mənbələri, su rejimi. Hidroqraf Çayın düşməsi, meyilliliyi, çay şəbəkəsinin sıxlığı, çayın su sərfi və illik axımı. Eroziya bazisi Astana və şəlalələr. Yer kürəsinin iri çay sistemləri</p>
<p>Göllər, onların təsnifatı və əhəmiyyəti Xəzər dənizi və onun əsas xüsusiyyətləri, problemləri və ekoloji vəziyyəti Buzlaqlar. Dağ və örtük buzlaqları. Aysberqlər Yeraltı sular və onların növləri Su anbarları, kanallar və kollektorlar Materiklərin daxili suları</p>
<p>Azərbaycanın çayları və gölləri, onların ərazi üzrə paylanması Azərbaycanın yeraltı suları, buzlaqları, su anbarları və suvarma kanalları</p>
<p>Coğrafi təbəqə, onun tərkib hissələri və sərhədləri, əsas inkişaf mərhələləri və qanunauyğunluqları Təbii-ərazi kompleksi və təbii zonalar Enlik zonallığı və onu yaradan amillər. Hündürlük qurşaqlığı Təbii landşaftlar, onların təsnifatı. Landşaft inversiyası. Antropogen landşaftlar Materiklərin torpaq və bitki örtüyü</p>
<p>Azərbaycanın torpaq, bitki örtüyü, heyvanat aləmi, milli parkları, qoruqları və yasaqlıqları Azərbaycanın fiziki-coğrafi vilayətləri</p>
<p>DÜNYANIN SİYASI XƏRİTƏSİ VƏ DÜNYA ƏHALİSİ Dünyanın siyasi xəritəsinin formalaşma mərhələləri Dünya ölkələrinin coğrafi və geosiyasi mövqeyi Dövlətlərin idarəetmə formaları, inzibati-ərazi quruluşu Dünya ölkələrinin sosial-iqtisadi inkişaf səviyyələrinə görə təsnifatı İEO və İEOÖ</p>
<p>ÜDM və ÜMM İnsan İnkişaf İndeksinə görə ölkələrin qruplaşdırılması Dünyanın siyasi münaqişə regionları Beynəlxalq təşkilatlar və Beynəlxalq inteqrasiya Müasir dünyanın "iqtisadi güc" mərkəzləri Dünyanın qədim və müasir sivilizasiyaları. Türk dünyası sivilizasiyası Azərbaycanın sivilizasiyalararası mövqeyi Tarixi-coğrafi regionların müasir vəziyyəti</p>
<p>Əhalinin təbii artımı və onun tipləri. Demografik keçid mərhələləri Demografik partlayış, demografik böhran və demografik siyasət Əhalinin cins-yaş tərkibi Əmək ehtiyatları. İqtisadi cəhətdən fəal əhali Əhalinin məşğulluğu və işsizlik problemləri</p>

Əhalinin məskunlaşması: kəndlər və şəhərlər. Əhalinin sıxlığı

Şəhər aqlomerasiyaları, peyk şəhərlər, meqalopolislər

Urbanizasiya, suburbanizasiya və yalançı urbanizasiya anlayışları

Etnos və etnogenez

Əhalinin irqi, dini və milli tərkibi. Dil ailələri. Türk dünyası əhalisi

Avropa, Asiya, Afrika, Avstraliya, Şimali Amerika və Latin Amerikasının əhalisi

Azərbaycan Respublikasının inzibati-ərazi bölgüsü

Azərbaycan Respublikasının əhalisi